

METODOLOŠKO POJASNILO

Miran Žavbi

RAZISKOVANJE O STRUKTURI PLAČE

To metodološko pojasnilo se nanaša na objavljanje podatkov:

- Plače (po Raziskovanju o strukturi plače), Slovenija, štiriletno (Prva objava)
- Plače (po Raziskovanju o strukturi plače), Slovenija, štiriletno (Elektronska objava)

Julij 2020

Kazalo

1	NAMEN.....	3
2	PRAVNA PODLAGA.....	3
3	ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI.....	3
4	IZBOR ENOT OPAZOVANJA.....	4
5	ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV.....	4
6	DEFINICIJE.....	4
7	POJASNILA.....	6
8	OBJAVLJANJE PODATKOV.....	8
9	REVIDIRANJE PODATKOV.....	8
10	DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA.....	9

1 NAMEN

Namen objave podatkov je omogočiti vpogled v strukturo plače, to je prikazati višino plače in višino različnih, s plačo povezanih kategorij (gibljivi in stimulatívni del plače, dodatki za delo v posebnih pogojih, izplačila za nadurno delo ter število plačanih ur in nadur) in ostalih kategorij (regres, povračilo stroškov za prehrano in prevoz ter število dni dopusta), glede na značilnosti poslovnih subjektov oz. enot v sestavi (dejavnost, velikostni razred in javni / zasebni sektor) in glede na značilnosti zaposlenih oseb (spol, starost, izobrazba in poklic).

Ključne statistike, ki se izračunavajo v tem raziskovanju, so:

- povprečna mesečna in letna bruto plača na zaposleno osebo,
- povprečna bruto plača za plačano uro po spolu (Plačna vrzel),
- mediana letne bruto plače.

2 PRAVNA PODLAGA

- [Letni program statističnih raziskovanj \(LPSR\)](#),
- [Zakon o državni statistiki](#) (Uradni list RS, št. 45/95 in 9/01),
- Uredba Sveta (ES) št. 530/1999 z dne 9. marca 1999 o strukturi statistiki plačil in stroškov dela (Celex: [31999R0530](#)),
- Uredba Komisija (ES) št. 1916/2000 z dne 8. septembra 2000 o izvajanju Uredbe Sveta (ES) št. 530/1999 o strukturi statistiki plačil in stroškov dela glede opredelitve in posredovanja informacij o strukturi plačil (Celex: [32000R1916](#)),
- Uredba Komisije (ES) št. 1738/2005 z dne 21. oktobra 2005 o spremembi Uredbe (ES) št. 1916/2000 glede opredelitve in posredovanja podatkov o strukturi plač (Celex: [32005R1738](#)),
- Uredba Komisije (ES) št. 698/2006 z dne 5. maja 2006 o izvajanju Uredbe Sveta (ES) št. 530/1999 v zvezi z vrednotenjem kakovosti strukturne statistike stroškov dela in plač (Celex: [32006R0698](#)).

3 ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI

Enota, ki jo opisujejo objavljeni podatki, je zaposlena oseba, ki je prejela plačo v reprezentativnem mesecu referenčnega leta in je zaposlena pri pravni ali fizični osebi oziroma njenih enotah v sestavi, ki je/so registriran/e za opravljanje dejavnosti na ozemlju Republike Slovenije. Enoto, ki jo opisujejo podatki, opisujemo po spolu, starostnih skupinah, poklicnih skupinah, izobrazbi, področjih dejavnosti in drugih značilnostih.

4 IZBOR ENOT OPAZOVANJA

V Raziskovanje o strukturi plače so vključene zaposlene osebe s pogodbo o zaposlitvi, ki so zaposlene pri pravnih ali registriranih fizičnih osebah oziroma v njihovih enotah v sestavi, vključenih v opisani vzorec.

V raziskovanje niso zajete osebe, ki delajo po podjemnih pogodbah (pogodbah o delu) in avtorskih pogodbah, učenci in študenti na praksi, osebe, ki opravljajo javna dela, napotene zaposlene osebe (detaširani delavci) ter osebe, najete prek študentskega servisa.

Poslovni subjekti ali njihove enote v sestavi, ki bodo vključeni v raziskovanje, se izberejo s pomočjo enostopenjskega stratificiranega vzorca. Zaposlene osebe s pogodbo o zaposlitvi, ki so zaposlene v poslovnih subjektih oziroma v njihovih enotah v sestavi, vključenih v opisani vzorec, pa so v omenjeno raziskovanje vključene vse. Za leto 2018 je bilo v zorec zajetih 3712 poslovnih subjektov ali njihovih enot v sestavi.

5 ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV

Podatki se zbirajo vsaka 4 leta, prvič za leto 2002.

Viri podatkov za izvajanje Raziskovanja o strukturi plače so obstoječi viri (Statistični register delovno aktivnega prebivalstva (SRDAP), Statistični poslovni register Slovenije (SPRS), Poslovni register Slovenije (PRS), podatki o dohodnini in podatki zaključnih računov) in podatki, ki jih pridobimo z vprašalnikom ZAP-RSP (Vprašalnik za statistično raziskovanje Raziskovanje o strukturi plače za leto ...), ki ga dobijo v izpolnjevanje poslovni subjekti, vključeni v vzorec; te podatke zbira Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (AJPES) s spletnim vprašalnikom.

6 DEFINICIJE

PODATKI ZA REFERENČNI MESEC (OKTOBER)

Bruto plača vsebuje: znesek izplačane bruto plače za referenčni mesec, tudi če je bila v resnici izplačana zunaj plačilnega obdobja, vključno s plačilom nadur, dodatkov (za delovno dobo, deljeni delovni čas, izmensko delo, nočno delo, delo ob nedeljah, praznikih in dela prostih dnevih, za dežurstva, za pripravljenost na domu, dodatka zaradi izpostavljenosti nevarnostim in neprijetnostim v delovnem okolju), z gibljivim in stimulativnim delom plače, ki se izplačujeta redno v vsakem plačilnem obdobju, tudi če so zneski vsak mesec drugačni (npr. stimulacije, če se izplačujejo vsak mesec), z nadomestili plač za plačano odsotnost (dopust, prazniki in dela prosti dnevi, bolniške odsotnosti do

30 dni), za čas prekinitve dela zaradi elementarnih nezgod, izpada energije, okvare strojev in naprav, pomanjkanja surovin, zaradi stavk in drugih primerov, določenih z zakonom, s kolektivno pogodbo ali internim aktom;

Ne vsebuje: zneska izplačil plač ali nadomestil plač, ki se ne nanašajo na referenčni mesec, ampak na druga obdobja (kot so na primer zaostala izplačila ali vnaprejšnja izplačila, dodatkov, gibljivih in stimulativnih delov plače, ki se ne izplačujejo redno vsak mesec, tudi če so bili slučajno izplačani s plačo za referenčni mesec (npr. trinajsta plača), refundacij, plačil v naravi, dodatkov za delovna oblačila in orodja, regresa za letni dopust, povračil ali plačil stroškov za prevoz na delo in z dela in za prehrano, dnevnice in plačanih premij za prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje.

Izplačila za nadure vsebujejo znesek, izplačan za nadure, ki se nanaša na nadure, opravljene v referenčnem mesecu in plačane s plačo za referenčni mesec. Vsebuje celotni znesek nadurnega izplačila (osnova z dodatkom za nadure), in ne samo zneska dodatka.

Izplačila dodatkov za delo v posebnih pogojih vsebuje znesek izplačila dodatkov za delo v posebnih pogojih: za deljeni delovni čas, za izmensko delo, za nočno delo, za delo ob nedeljah, praznikih in dela prostih dnevih, če se to delo ne obravnava kot nadurno delo, za dežurstva, za pripravljenost na domu, zaradi izpostavljenosti nevarnostim in neprijetnostim v delovnem okolju.

Število plačanih ur vsebuje število plačanih ur, tj. število opravljenih ur (v polnem delovnem času ali delovnem času, krajšem ali daljšem od polnega delovnega časa) in število neopravljenih, a plačanih ur (dopust, prazniki in dela prosti dnevi, bolniške odsotnosti do 30 dni in druge plačane, a ne opravljene ure). Ne vsebuje refundiranih ur (ur porodniške odsotnosti, bolniške odsotnosti nad 30 dni, ur nege in drugih refundiranih ur).

Število plačanih nadur vsebuje število plačanih nadur, tj. število ur, ki so presegle običajni ali dogovorjeni delovni čas.

PODATKI ZA REFERENČNO LETO

Bruto plača vsebuje: znesek letne bruto plače zaposlene osebe za referenčno leto (znesek osnovne bruto plače, plačila za nadure, dodatka za delovno dobo, dodatkov za izmensko delo, za delo v deljenem delovnem času, za dežurstva, za pripravljenost na domu, za nočno delo, za nadurno delo, za delo ob nedeljah, praznikih in dela prostih dnevih, dodatkov zaradi izpostavljenosti nevarnostim in neprijetnostim v delovnem okolju, dodatkov za stalnost in za delo s strankami), znesek gibljivih in stimulativnih delov plače (izplačil na podlagi osebne delovne uspešnosti in uspešnosti poslovanja, na podlagi periodičnega obračuna in zaključnega računa, izplačil trinajste plače, božičnice ali kakor koli drugače poimenovane plače, ki je opredeljena v kolektivni pogodbi ali internem aktu poslovnega subjekta), nadomestil plače za čas letnega dopusta, državnih praznikov in dela prostih dni, za čas bolniške odsotnosti do 30 dni, za čas napotitve na izobraževanje, napotitve na prekvalifikacijo ali dokvalifikacijo, za čas prekinitve dela zaradi elementarnih nezgod, izpada energije, okvare strojev in naprav, pomanjkanja surovin, stavk in drugih primerov, določenih z zakonom, s kolektivno pogodbo ali z internim aktom;

Ne vsebuje: zneskov refundacij (za bolniške odsotnosti nad 30 dni, dodatkov za nego ...), odpravnin, regresov, izplačil v naravi, povračil ali plačil stroškov za prevoz, prehrano, dnevnic itd.

Izplačilo gibljivega in stimulativnega dela plače vsebuje zneske vseh gibljivih in stimulativnih delov plače, ki se ne izplačujejo redno v vsakem plačilnem obdobju (izplačil na podlagi osebne delovne uspešnosti in uspešnosti poslovanja, na podlagi periodičnega obračuna in zaključnega računa, trinajste plače, božičnice ali kakor koli drugače poimenovane plače, ki je opredeljena v kolektivni pogodbi ali internem aktu poslovnega subjekta).

Regres vsebuje bruto znesek izplačanega regresa za letni dopust za referenčno leto.

Število dni rednega letnega dopusta vsebuje število dni rednega letnega dopusta, ki je pripadalo zaposleni osebi za referenčno leto. Ne vsebuje števila porabljenih dni dopusta, števila dni dopusta iz preteklih let ali števila dni morebitnega izrednega dopusta.

Izplačila v naravi vsebujejo znesek denarno ovrednotenih izplačil v naravi (bonitet), ki jih je prejela zaposlena oseba (npr. plačila v obliki izdelkov ali storitev, izplačila v obliki blagovnih bonov, uporaba službenega vozila za zasebne namene, parkirnine, uporaba prenosnih telefonov, nastanitev, zagotovitev posojila brez obresti ali z obrestno mero, nižjo od tržne, popust pri prodaji blaga in storitev, pravica zaposlene osebe do nakupa oz. pridobitve delnic po znižani vrednosti ali pravica do pridobitve drugega premoženja, pravica zaposlene osebe do nakupa delnic, zavarovalne premije in podobna plačila).

Izplačano povračilo stroškov za prehrano vsebuje znesek izplačanega povračila stroškov za prehrano za referenčno leto.

Izplačano povračilo stroškov za prevoz na delo in z dela vsebuje znesek izplačanega povračila stroškov za prevoz na delo in z dela za referenčno leto.

7 POJASNILA

7.1 KLASIFIKACIJE

Za prikazovanje podatkov po dejavnosti se od leta 2008 uporablja Standardna klasifikacija dejavnosti 2008 (SKD 2008). Podatki se prikazujejo na ravni področja dejavnosti.

Za prikazovanje podatkov o izobraževanju se uporablja veljaven Klasifikacijski sistem izobraževanja in usposabljanja – KLASIUS. Podatki se prikazujejo na najvišji ravni KLASIUS.

Za prikazovanje podatkov o poklicih se uporablja veljavna Standardna klasifikacija poklicev 2008 (SKP-08). Podatki se prikazujejo na prvi ravni SKP.

Za prikazovanje podatkov ločeno za javni in zasebni sektor se uporablja Standardna klasifikacija institucionalnih sektorjev (SKIS).

Več informacij o omenjenih klasifikacijah boste našli na spletni strani

<http://www.stat.si/StatWeb/Methods/Classifications>

7.2 OBDELAVA PODATKOV

UREJANJE PODATKOV

Podatke statistično uredimo s kombinacijo sistematskih popravkov in postopkov vstavljanja podatkov. Pri vstavljanju podatkov uporabimo metodo logičnega vstavljanja in metodo notranjega darovalca. Več o statističnem urejanju podatkov lahko preberete v splošnem metodološkem pojasnilu [Statistično urejanje podatkov](#).

UTEŽEVANJE

Z uteževanjem želimo doseči reprezentativnost vzorca, tako da so uteženi podatki čim boljša ocena opazovane populacije v določeni časovni točki.

Postopek uteževanja se določa glede na vzorčni načrt, neodgovor enote ter glede na razpoložljive pomožne spremenljivke, ki se uporabijo za kalibracijo.

Končna utež enote je tako produkt uteži zaradi verjetnosti izbora enot, uteži zaradi neodgovora ter kalibracijskega faktorja.

7.3 INDEKSI

Indeksov ne objavljamo.

7.4 NATANČNOST

V statističnih raziskovanjih prihaja do različnih vrst napak, ki vplivajo na zanesljivost in točnost statistične ocene (npr. do vzorčnih napak, napak zaradi neodgovora, do merskih napak). Napake, ki jih lahko pripišemo slučajnim vplivom, določajo natančnost in posledično zanesljivost statistične ocene. Natančnost statistične ocene ocenimo z izračunom standardne napake (SE). Uporabnike statističnih podatkov opozorimo na manjšo zanesljivost ocene tako, da takšno oceno opremimo s posebno opozorilno oznako.

V tabelah, kjer so ocenjene populacijske vsote (zveznih) spremenljivk, ocenjena povprečja (zveznih) spremenljivk ali ocenjena razmerja populacijskih vsot (zveznih) spremenljivk, so omejitve pri objavi določene glede na relativno standardno napako oziroma koeficient variacije (CV). V teh primerih velja:

Če je koeficient variacije (CV):

- 10 % ali manj ($CV \leq 10 \%$), je ocena dovolj zanesljiva, zato je objavljena brez omejitve;
- od 10 % do vključno 30 % ($10 \% < CV \leq 30 \%$), je ocena manj zanesljiva, zato se označi s črko M;
- večji od 30 % ($CV > 30 \%$), je ocena premalo zanesljiva za objavo, zato je nadomeščena s črko N.

Več o natančnosti statističnih ocen lahko preberete v splošnem metodološkem pojasnilu [Natančnost statističnih ocen](#).

7.5 DRUGA POJASNILA

8 OBJAVLJANJE PODATKOV

- Podatkovna baza SiStat: Demografsko in socialno področje – Trg dela - [Plače \(po Raziskovanju o strukturi plače\)](#). Objavljajo se absolutni podatki (povprečja) o strukturi plače razčlenjeni po področjih dejavnosti (SKD), po doseženi izobrazbi zaposlenih oseb (ISCED), po starostnih razredih zaposlenih oseb, po glavnih poklicnih skupinah zaposlenih oseb (SKP), po velikostnih razredih poslovnih subjektov in po sektorjih (SKIS) – vsi tudi po spolu.
- Prva objava (Plače in stroški dela - Plače): »Plače (po Raziskovanju o strukturi plače)«
- Elektronska objava (Plače in stroški dela - Plače): »Plače (po Raziskovanju o strukturi plače)«
- Eurostat - [Structure of Earnings Survey \(SES\)](#)

9 REVIDIRANJE PODATKOV

9.1 OBJAVLJANJE ZAČASNIH IN KONČNIH PODATKOV

Začasni podatki so objavljeni od 14 dni do enega meseca pred končnimi podatki, končni podatki pa najkasneje 18 mesecev po koncu referenčnega obdobja.

Revidiranje podatkov je načrtovano. Zaradi potreb uporabnikov po pravočasnih informacijah objavimo podatke, ki ustrezajo merilom kakovosti uradnih statističnih podatkov, ne dosegajo pa kakovosti, ki jo je pri takih podatkih mogoče doseči s popolnim zajemom. Podatke revidiramo, ker lahko novejši, popolnejši oziroma kakovostnejši podatki bistveno prispevajo h kakovosti odločanja na podlagi podatkov in ker so zaradi rokov objave, določenih z evropsko zakonodajo, objavljeni na podlagi nepopolnega zajema kot manj natančni.

9.2 DEJAVNIKI, KI VPLIVAJO NA ČASOVNO PRIMERLJIVOST

V časovni vrsti ni prišlo do prelomov, zato so vse časovne točke primerljive.

Metodološko pojasnilo o revidiranju podatkov je dostopno na spletni strani <http://www.stat.si/dokument/5296/RevidiranjeStatisticnihPodatkovMPsplosna.pdf>.

10 DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA

Metodološka gradiva na spletni strani SURS so dostopna na <https://www.stat.si/statweb/Methods/QuestionnairesMethodologicalExplanationsQualityReports>.

- Vprašalnik:
  - Vprašalnik za statistično raziskovanje Raziskovanje o strukturi plače (ZAP-RSP)

področje: Plače in stroški dela, podpodročje: Plače

- Poročilo o kakovosti za raziskovanje:
  - Raziskovanje o strukturi plače (ZAP-RSP)

področje: Plače in stroški dela, podpodročje: Plače

- Metodološka pojasnila:
  - Raziskovanje o strukturi plače (<https://www.stat.si/statweb/Methods/QuestionnairesMethodologicalExplanationsQualityReports>)

področje: Plače in stroški dela, podpodročje: Plače

- Reference Metadata in Euro SDMX Metadata Structure (ESMS):
  1. Structure of Earnings Survey 2002 (https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/earn_ses_esms.htm)
  2. Structure of Earnings Survey 2006 (https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/earn_ses06_esms.htm)
  3. Structure of Earnings Survey 2010 (https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/earn_ses2010_esms.htm)
  4. Structure of Earnings Survey 2014 (https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/earn_ses2014_esms.htm)